

Rondwandeling door de tuin.

**HANDLEIDING
voor begeleiders
van kinderen van groep 1, 2 en 3**

Het boekje bevat grotendeels teksten
die door de begeleider voorgelezen kunnen worden.
Soms worden vragen gesteld aan de kinderen.
De kinderen worden er telkens weer bij betrokken.
Zo nu en dan moeten ze in hun werkbladenboekje iets doen.
Het verloop van de rondwandeling
zal zo waarschijnlijk soepel verlopen.

Desgewenst mag er natuurlijk ook in eigen woorden
aan de kinderen verteld worden.

WEGWIJZER

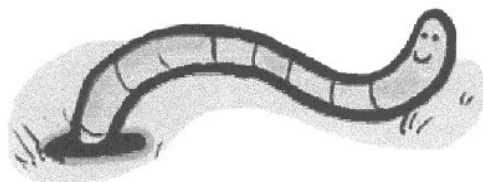
Vanuit de Wingerd loop je richting uitgang.
Vóór de informatieborden ga je rechtsaf
door een klaphek de tuin in.
Dan ben je heel dicht bij bordje 1.
De verdere route staat op de plattegrond.
Er staan 8 bordjes in de tuin
en elke groep start op één van deze plaatsen.
In het boekje zie je wat bij elk bordje hoort,
want er staan dezelfde nummers bij.

BLIJF OP DE PADEN,
Want anders verstoort je het leven
van de planten en dieren in deze natuurtuin.

Veel succes.
Geniet van de mooie natuur.

Loop naar je startbordje. (zie plattegrond)

Bij bordje 1

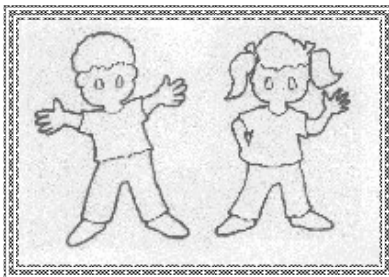
"Hallo allemaal!
Ik ben een lange dunne regen ...
Ik woon samen met heel veel vriendjes
en vriendinnetjes in de composthoop."

Waar is de composthoop dan?

"De mensen die in de tuin werken gooien al het tuinafval,
zoals oude plantjes, afgeknipte takjes en afgevallen blaadjes
op de composthoop.
Dat vind ik fijn, want ik eet dat graag.
Daar kan ik heel goed van poepen.
Er zijn nog veel meer diertjes die dat ook doen in de composthoop.
Na een tijd lijkt het wel
of al het afval dat de mensen op de composthoop gooiden verdwenen is.
Het is net alsof het weer tuingrond is geworden.
We hebben daar met z'n allen fijne compost van gemaakt.
De mensen van de natuurtuin zijn daar blij mee.
Ze gebruiken de compost om alle bomen en planten in de
natuurtuin goed te laten groeien.

Goed hè, dat wij dat doen?
Wij maken mensen, bomen, bloemen en al wat leeft blij.

Vind jij het goed dat wij dat doen?
Ja?
Laat dan de twee kindjes lachen."

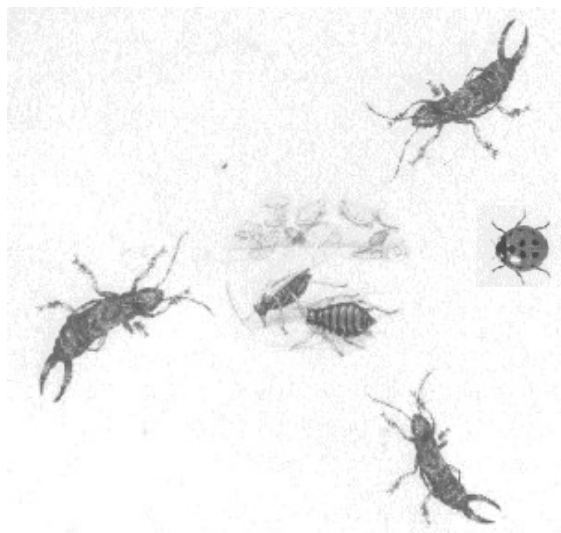
Geef de regenwormen maar een applausje.

Bij bordje 2

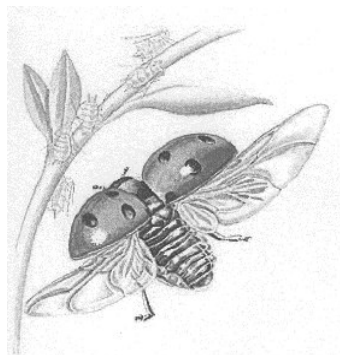
We zijn nu in de groenten- en fruittuin.
We gaan eerst de tuin bekijken.
Wat groeit hier allemaal?

Hebben jullie iets bijzonders gezien in de fruitboompjes?
Groeien hier ook potjes aan de bomen? Nee, die zijn daar neergehangen.
Waarom? Luister maar:

Op een morgen kroop er een mooie oorworm in het bloempotje dat in de boom hing.
's Nachts had hij veel bladluizen gegeten. Daar was hij moe van geworden,
(even gapen) en daarom ging hij slapen. Oorwormen zijn bruine diertjes en houden niet zo
van de zon. Als het vanavond donker wordt, komen de oorwormen uit de potjes en dan
gaan ze bladluizen opeten.

Gelukkig maar, want bladluizen zuigen het sap uit de blaadjes van planten en bomen.
Dat is niet goed voor die planten en boompjes. Bladluizen zijn heel kleine beestjes.
Oorwormen zijn dus helpende vriendjes van de tuinman.
Maar nu zijn ze aan het rusten.
Dag oorwormpjes, welte ...

Lieveheersbeestjes eten ook veel bladluizen op.

Bij bordje 3

We zijn nu in een heel mooi stukje van de natuurtuin.

Deze tuin is aangelegd in de vorm van een zon.

Zien jullie dat?

We zullen gaan kijken wat voor bloemen er in de zon staan.
Dan lopen we over een zonnestraal naar de zon in het midden.

Kleine diertjes zitten graag op bloemen. Zien jullie er één?

Misschien zijn er ook wel bijen.

Waarom komen die graag naar de bloemen?

Vinden de bloemen dat fijn?

Bijen kunnen steken. Steken ze de bloemen dan niet?

Nee, bijen steken niet als je ze met rust laat.

Het kindje in het boekje ruikt aan een bloem.

Er zijn bloemen die lekker ruiken.

Zullen we eens bloemen gaan ruiken?

Maar we mogen de bloemen niet afplukken
en we moeten op het pad blijven.

Welke kleuren hebben de bloemen?

Bij bordje 4

**We zijn nu bij de poel van de tuin.
 Je ziet heel veel planten staan.
 Leven er ook dieren in de poel?
 Er komen hier elk jaar kikkers.
 Die kunnen heel goed zwemmen.
 Zullen we daar eens een liedje van zingen?**

(op de wijs van alle eendjes zwemmen in het water)

**alle kikkers zwemmen in het water
 kwakkwakkwakkwakkwak (2×)
 alle kikkers zwemmen in het water
 kwak kwak kwakkwakkwakkwak**

Kikkers kunnen niet lopen, maar wel goed ...

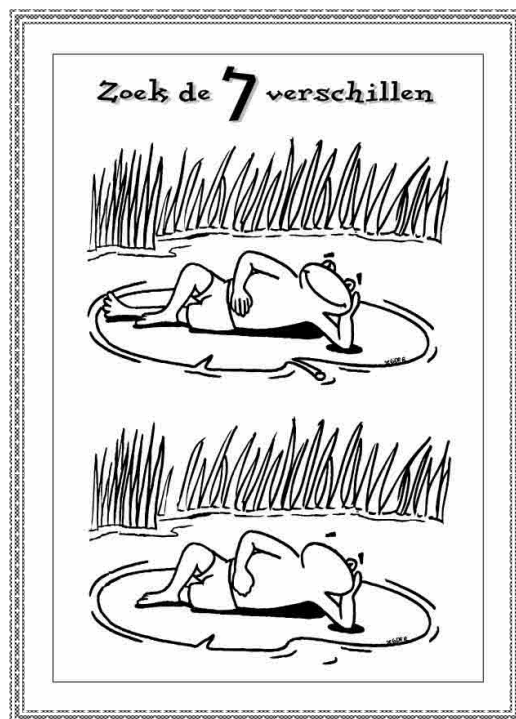
We zingen weer en bij de kwakjes springen jullie als kikkers.

**alle kikkers kunnen heel goed springen
 kwakkwakkwakkwakkwak (2×)
 alle kikkers kunnen heel goed springen
 kwak kwak kwakkwakkwakkwak**

(de kinderen een ander bekend liedje laten kwaken kan ook.)

(of: welk liedje kwaak ik nu?)

(of: wie van jullie kan een liedje kwaken?)

Bij bordje 5

We staan nu bij de bijenhal, daar wonen de bijen.
 Er is een afrastering van palen. Ga daar niet achter.
 Tussen de wilgen is een pad aangelegd zodat je om de bijenhal heen kunt lopen
 en veilig naar de bijen kunt kijken.
 Als je bijen met rust laat steken ze niet.

We kunnen bijen niet missen.
 Kijk naar de plaatjes en luister maar.
 Bijen komen naar de bloeiende appelboom om nectar te halen. In elke bloem zit ook
 stuifmeel. Dat blijft aan de pootjes en het lijfje van de bij hangen. Zo brengen bijen dus
 stuifmeel van de ene bloem naar de andere. Op die manier bevruchten zij de bloemen die
 daardoor vruchten kunnen worden.
 (Misschien is het wel leuk om daarna bij elk plaatje vragen te stellen aan de kinderen.)

Bijen zorgen ook voor honing.
 Honing is heel gezond.
 Het helpt tegen keelpijn en verkoudheid.
 Zijn bijen fijne diertjes?
 Roep maar heel hard: "Dank je wel bijen!"

Bij bordje 6

We zijn nu in het stiltegebied van de natuurtuin.
 Hier is het meestal heel rustig.
 Dat is fijn voor de diertjes die hier wonen.

Wij zullen nu eens gaan luisteren of het hier stil is.
 Telkens als je weer iets anders hoort
 mag je een streepje in het hok zetten

Hebben jullie iets gehoord?
 e.v. Hoeveel dingen?
 Hebben jullie ook een ... gehoord?

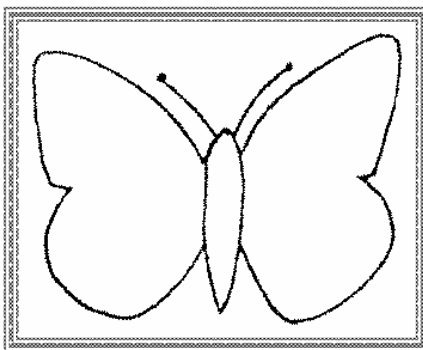
Lang leve de brandnetels.

Zien jullie hier ergens brandnetels staan? Waarom moet je daar niet aankomen? Zijn die brandnetels hier in de natuurtuin ergens goed voor? Ja! Er zijn vlinders die daar eitjes opleggen. Uit die eitjes groeien rupsen, die van de brandnetels eten. Ze groeien daar goed van en kunnen later mooie grote vlinders worden.

Brandnetels moeten
 er dus blijven
 groeien.....

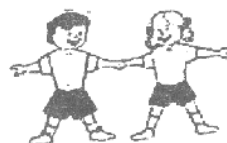
....want anders zien
 we bijna geen mooie
 grote vlinders meer.

Jij mag deze vlinder mooier maken.

Bij bordje 7

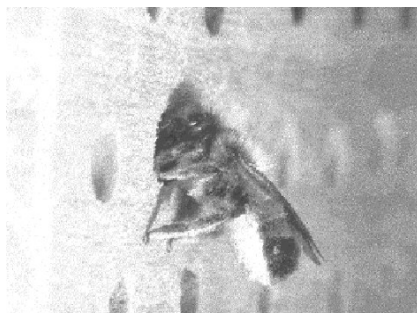
Hiep hiep hoera

We gaan de grootste insectenmuur van Nederland bekijken.

Het is een paradijsje geworden voor allerlei diertjes.
Die hebben er veel plezier van.

Zien jullie houtblokken met gaatjes erin?

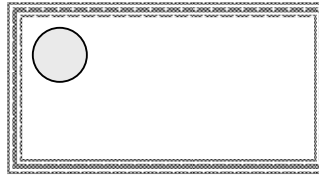

**Daarin leggen wilde bijen hun eitjes.
Deze bijen wonen niet in een bijenkast.
Ze kunnen diep in het gaatje kruipen en daar
leggen ze stuifmeel en honing in.
Dat lekkere eten halen ze uit de bl...**

**Als er genoeg eten in ligt legt de bij
daar een eitje op.
Het larfje dat uit het eitje komt eet al het lekkers op.
Dan verandert het in een pop, waar een tijd later een bij uitkomt.**

Op de informatieborden kun je daar wel plaatjes van vinden.
Ziet iemand van jullie die misschien?

De bij is blij, en jij?

Teken in het houtblok nog meer nestgangen voor de wilde bijen.

Bij bordje 8

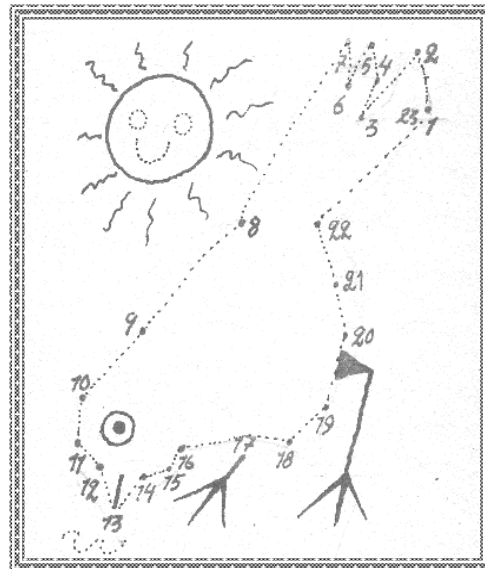
(Aan de linkerzijvleugel van de Wingerd hangen nestkasten.)

Ik lees iets voor. Als ik stop mogen jullie een woordje invullen.

**Als het lente is kom dan naar buiten.
Dan kun je ons overal horen ...
Je ziet ons dan met sprietjes sjouwen,
waar wij een nestje mee gaan ...**

**Over welke dieren gaat het?
Aan deze muur zien jullie iets hangen
wat ook met vogeltjes te maken heeft.**

(laat de kinderen vertellen wat er allemaal gebeurt in zo'n nestkastje
en vul zonodig aan)

Wat eten vogels?

jullie mogen de stippelijntjes overtrekken en de vogel nog meer te eten geven.

(Aan de andere zijgevel hangt een vleermuizenkast.)

Is dit ook een vogel?

**Nee het lijkt wel een muis met vleugels.
Weten jullie het? Het is een vleeer ...**

**Boven de naamplaat van de Wingerd hangt een vleermuizenkast.
Het is een fijn plekje voor vleermuizen om overdag in te slapen.**

**Vleermuizen doen overdag hun oogjes toe,
want 's nachts gaan ze insecten vangen
en nu zijn ze ... (moe)**

Is het goed voor de natuur dat er vleermuizen zijn?

Ja, want ze eten heel veel lastige insecten op, zoals ... muggen b.v.

Een vleermuis heeft geen veren, maar kan wel vliegen als een vogel.

Teken de oogjes en de mond van de vleermuis.

**Vleermuizen zijn nachtdieren,
ze slapen overdag en zijn 's nachts wakker.
Ze hangen als ze slapen aan hun pootjes met hun kopje naar beneden.
Ondersteboven dus.**

**Misschien zijn jullie nu ook wel een beetje moe.
Gaan jullie dadelijk dan ook ondersteboven slapen?**

Loop dan naar bordje 1

Tenslotte

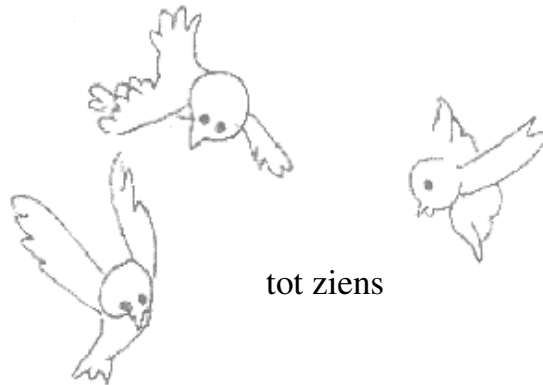
We vinden het leuk dat jullie bij ons op bezoek zijn gekomen.

Kom nog maar eens terug in onze natuurtuin.

Daar zijn we blij mee.

Je bent van harte welkom.

Weet je wat de vogeltjes tegen jullie zeggen?

tot ziens

PLATTEGROND

